

Koncepti i prikazi vlasti na engleskoj renesansnoj simboličnoj pozornici

Jedan od najkompleksnijih kulturalnih reprezentacijskih sustava ranoga novog vijeka bila je engleska renesansna scena. Ne samo da je komentirala sliku svijeta, politiku i etiku toga doba nego je također koristila reprezentacijski tradicijski jezik, kao što su alegorija, simboli i naturalizam, na jedinstven multimedijalan način. Recentna se istraživanja sve više fokusiraju na medijalnost i reprezentacijsku logiku ove kazališne prakse, uključujući istraživanja na području amblema, teatralnosti, politike prikaza, karnevaleske itd. Prikazivanje vlasti uvijek je bilo vrlo važno u engleskom renesansnom kazalištu, no stvarno se značenje i univerzalnost takvih prikaza moglo vidjeti jedino na simboličnoj pozornici. Tu je vrstu kazališta Glynne Wyckham okarakterizirala kao: „[ono] je težilo postizanju dramatične iluzije putem figurativnih prikaza, baveći se čovjekovim odnosom s Bogom i društvom.“ Unutar takvog vizualnoga konteksta amblemski predmeti, kao što su kruna ili prijestolje, nosili su velika simbolička značenja, a radnju koja se prikazuje također treba interpretirati u odnosu na moralne, filozofske ili političke simbole, kao što su jednostavne ilustracije Guillaumea de la Perrièrea - Thomasa Combea o kvalitetama koje svaki kralj treba imati: [the ruler] „must frame his manners fit, / For strength a Lion and a Foxe for wit“. Kao što već znamo iz klasične studije Ernsta Kantorowicza, srednji je vijek pristupao vladavini na kompleksan način, a razne interpretacije (teocentrična, pravno-centrična, politocentrična i antropocentrična vladavina) rezultirale su različitim prikazima. Kantorowiczev glavni primjer za „kraljeva dva tijela“ jest Shakespeareov Rikard II., koji analizira političko kao i prirodno tijelo. Dobra vizualna paralela Shakespeareovoj drami jest Wilton diptih (1395.-1399.), koji još uvijek prikazuje Rikarda u punoj slavi. Kralj uskoro pada u nemilost, te je smaknut od svoga rođaka Henryja Bolingbrokea, a Shakespeare je označio ovu promjenu subverzijom tradicionalnih simboličkih slika koje se odnose na vladavinu kralja, uspoređujući Rikarda sa zalazećim suncem ili suncem koje zaklanjaju oblaci. Slična tehnika se koristi i kod karakterizacije Henrika VI., točno prije nego što će biti poražen, kada mu je rečeno da sjedne na krtičnjak – situacija ironično naglašuje nedostatak prijestolja, fundamentalni rekvizit vladara. U Shakespeareovo vrijeme vrijedile su razne teorije o vladavini kralja, posebno one vezane uza srednjovjekovni koncept svetosti vlasti i Machiavellijevu realpolitik. Od svih Shakespeareovih povjesnih likova, čini se kako je Henrik V. najbolje utjelovljenje ovih kriterija. Dobar način da se ispituju ove dvoznačnosti jest da usporedimo glavne likove iz dvaju filmova o Henriku V. (Henry V), koje režiraju Laurence Olivier 1944. i Kenneth Branagh 1989. Na temelju te analize možemo potvrditi hipotezu o savršenoj dvoznačnosti Shakespeareove drame te doprinijeti boljem razumijevanju renesansnih konceptata vladavine i reprezentacijske logike koja je korištena kako bi se naglasili ovi koncepti.

Prijevod s engleskoga: Monika Majstorović